

श्रीशिव सहस्रनाम स्तोत्रम्

॥ ध्यानम् ॥

शांतम् पद्मासनस्थम् शशिधरमकुटम् पंचवक्त्रम् त्रिनेत्रम्
शूलम् वज्रं च खड्गम् परशु मभयदम् दक्षभागे महन्तम् ।
नागम् पाशम् च घंटाम् प्रळय हुतवहम् सांकुशम् वामभागे
नानालंकार युक्तम् स्फटिकमणि निभम् पार्वतीशम् नमामि ॥

ॐ स्थिरः स्थाणुः प्रभुर्भीमः प्रवरो वरदो वरः ।
सर्वात्मा सर्व विख्यातः सर्वः सर्वकरो भवः ॥ १॥

जटी चर्मी शिखण्डी च सर्वाङ्गः सर्वभावनः ।
हरश्च हरिणाक्षश्च सर्वभूतहरः प्रभुः ॥ २॥

प्रवृत्तिश्च निवृत्तिश्च नियतः शाश्वतो ध्रुवः ।
श्मशानवासी भगवान् खचरो गोचरोऽर्दनः ॥ ३॥

अभिवाद्यो महाकर्मा तपस्वी भूतभावनः ।
उन्मत्त वेष प्रच्छन्नः सर्वलोक प्रजापतिः ॥ ४॥

महारूपो महाकायो वृषरूपो महायशः ।
महात्मा सर्वभूतात्मा विश्वरूपो महाहनुः ॥ ५॥

लोक पालोऽन्तर्हितात्मा प्रसादो हय गर्दभिः ।
पवित्रं च महंश्चैव नियमो नियमाश्रितः ॥ ६॥

सर्वकर्मा स्वयम्भूत आदि रादिकरो निधिः ।
सहस्राक्षो विशालाक्षः सोमो नक्षत्र साधकः ॥ ७ ॥

चन्द्रः सूर्यः शनिः केतुर्ग्रहो ग्रहपति र्वरः ।
अत्रिरत्र्या नमस्कर्ता मृगबाणार्पणो ऽनघः ॥ ८ ॥

महातपा घोरतपा अदीनो दीन साधकः ।
संवत्सर करो मन्त्रः प्रमाणं परमं तपः ॥ ९ ॥

योगी योज्यो महाबीजो महारेता महाबलः ।
सुवर्णिताः सर्वज्ञः सुबीजो बीज वाहनः ॥ १० ॥

दश बाहुस्त्व निमिषो नीलकण्ठ उमापतिः ।
विश्वरूपः स्वयं श्रेष्ठो बलवीरोऽबलो गणः ॥ ११ ॥

गणकर्ता गणपतिर् दिग्वासाः काम एव च ।
मन्त्रवित्परमो मन्त्रः सर्व भावकरो हरः ॥ १२ ॥

कमण्डलुधरो धन्वी बाणहस्तः कपालवान् ।
अशनी शतघ्नी खड्गी पट्टिशी चायुधी महान् ॥ १३ ॥

स्रुवहस्तः सुरूपश्च तेज स्तेजस्करो निधिः ।
उष्णीषी च सुवक्त्रश्च उदगो विनतस्तथा ॥ १४ ॥

दीर्घश्च हरिकेशश्च सुतीर्थः कृष्ण एव च ।
शृगाल रूपः सिद्धार्थो मुण्डः सर्वशुभङ्करः ॥ १५ ॥

अजश्च बहुरूपश्च गन्धधारी कपर्द्यपि ।
ऊर्ध्वरेता ऊर्ध्वलिङ्ग ऊर्ध्वशायी नभःस्थलः ॥ १६ ॥

त्रिजटी चीर वासाश्च रुद्रः सेनापति विभुः ।
अहश्चरो नक्तञ्चर स्तिग्म मन्युः सुवर्चसः ॥ १७ ॥

गजहा दैत्यहा कालो लोकधाता गुणाकरः ।
सिंह शार्दूल रूपश्च आर्द्र चर्माम्ब रावृतः ॥ १८ ॥

कालयोगी महानादः सर्वकाम श्वतुष्यथः ।
निशाचरः प्रेतचारी भूतचारी महेश्वरः ॥ १९ ॥

बहुभूतो बहुधरः स्वर्भानु रमितो गतिः ।
नृत्य प्रियो नित्य नर्तो नर्तकः सर्व लालसः ॥ २० ॥

घोरो महातपाः पाशो नित्यो गिरिरुहो नभः ।
सहस्र हस्तो विजयो व्यवसायो ह्यतन्द्रितः ॥ २१ ॥

अधर्षणो धर्षणात्मा यज्ञहा काम नाशकः ।
दक्ष यागापहारी च सुसहो मध्यम स्तथा ॥ २२ ॥

तेजोपहारी बलहा मुदितोऽर्थो ऽजितोऽवरः ।
गम्भीर घोषो गम्भीरो गम्भीर बल वाहनः ॥ २३ ॥

न्यग्रोध रूपो न्यग्रोधो वृक्षकर्ण स्थिति विभुः ।

सुतीक्ष्ण दशनश्चैव महाकायो महाननः ॥ २४ ॥

विष्वक्सेनो हरिर्यज्ञः संयुगा पीड वाहनः ।
तीक्ष्ण तापश्च हर्यश्चः सहायः कर्म कालवित् ॥ २५ ॥

विष्णु प्रसादितो यज्ञः समुद्रो वडवामुखः ।
हुताशन सहायश्च प्रशान्तात्मा हुताशनः ॥ २६ ॥

उग्रतेजा महातेजा जन्यो विजय कालवित् ।
ज्योतिषा मयनं सिद्धिः सर्व विग्रह एव च ॥ २७ ॥

शिखी मुण्डी जटी ज्वाली मूर्तिजो मूर्धगो बली ।
वेणवी पणवी ताली खली काल कटङ्कटः ॥ २८ ॥

नक्षत्र विग्रह मतिर् गुण बुद्धिर् लयो गमः ।
प्रजापतिर् विश्वबाहुर् विभागः सर्वगोऽमुखः ॥ २९ ॥

विमोचनः सुशरणो हिरण्य कवचोद्भवः ।
मेढ्रजो बलचारी च महीचारी सुतस्तथा ॥ ३० ॥

सर्व तूर्य निनादी च सर्वातोद्य परिग्रहः ।
व्यालरूपो गुहावासी गुहो माली तरङ्गवित् ॥ ३१ ॥

त्रिदश स्त्रिकाल धृक्कर्म सर्व बन्ध विमोचनः ।
बन्धनस् त्वसुरेन्द्राणां युधि शत्रु विनाशनः ॥ ३२ ॥

साङ्ख्य प्रसादो दुर्वासाः सर्व साधु निषेवितः ।
प्रस्कन्दनो विभागज्ञो अतुल्यो यज्ञभाग वित् ॥ ३३ ॥

सर्ववासः सर्वचारी दुर्वासा वासवोऽमरः ।
हैमो हेमकरो यज्ञः सर्वधारी धरोत्तमः ॥ ३४ ॥

लोहिताक्षो महाक्षश्च विजयाक्षो विशारदः ।
सङ्ग्रहो निग्रहः कर्ता सर्पचीर निवासनः ॥ ३५ ॥

मुख्योऽमुख्यश्च देहश्च काहलिः सर्व कामदः ।
सर्वकास प्रसादश्च सुबलो बलरूप धृत् ॥ ३६ ॥

सर्व काम वरश्चैव सर्वदः सर्वतोमुखः ।
आकाश निर्विरूपश्च निपाती ह्यवशः खगः ॥ ३७ ॥

रौद्र रूपोऽशुरादित्यो बहुरश्मिः सुवर्चसी ।
वसुवेगो महावेगो मनोवेगो निशाचरः ॥ ३८ ॥

सर्ववासी श्रियावासी उपदेश करोऽकरः ।
मुनिरात्म निरालोकः सम्भगश्च सहस्रदः ॥ ३९ ॥

पक्षी च पक्षरूपश्च अतिदीप्तो विशाम्पतिः ।
उन्मादो मदनः कामो ह्यश्वत्थोऽर्थकरो यशः ॥ ४० ॥

वामदेवश्च वामश्च प्राग् दक्षिणश्च वामनः ।
सिद्धयोगी महर्षिश्च सिद्धार्थः सिद्ध साधकः ॥ ४१ ॥

भिक्षुश्च भिक्षु रूपश्च विपणो मृदु रव्ययः ।
महासेनो विशाखश्च षष्टिभागो गवाम्पतिः ॥ ४२॥

वज्र हस्तश्च विष्कम्भी चमू स्तम्भन एव च ।
वृत्तावृत्त करस्तालो मधु र्मधुक लोचनः ॥ ४३॥

वाचस्पत्यो वाजसनो नित्यमाश्रम पूजितः ।
ब्रह्मचारी लोकचारी सर्वचारी विचारवित् ॥ ४४॥

ईशान ईश्वरः कालो निशाचारी पिनाकवान् ।
निमित्तस्थो निमित्तं च नन्दिर् नन्दिकरो हरिः ॥ ४५॥

नन्दीश्वरश्च नन्दी च नन्दनो नन्दि वर्धनः ।
भगहारी निहन्ता च कालो ब्रह्मा पितामहः ॥ ४६॥

चतुर्मुखो महालिङ्गश् चारुलिङ्गः स्तथैव च ।
लिङ्गाध्यक्षः सुराध्यक्षो योगाध्यक्षो युगावहः ॥ ४७॥

बीजाध्यक्षो बीजकर्ता अद्यात्माऽनुगतो बलः ।
इतिहासः सकल्पश्च गौतमोऽथ निशाकरः ॥ ४८॥

दम्भो ह्यदम्भो वैदम्भो वश्यो वशकरः कलिः ।
लोककर्ता पशुपतिर् महाकर्ता ह्यनौषधः ॥ ४९॥

अक्षरं परमं ब्रह्म बलवान् शक्र एव च ।

नीतिर् ह्यनीतिः शुद्धात्मा शुद्धो मान्यो गतागतः ॥ ५० ॥

बहु प्रसादः सुस्वप्नो दर्पणोऽथ त्वमित्रजित् ।
वेदकारो मन्त्रकारो विद्वान् समर मर्दनः ॥ ५१ ॥

महामेघ निवासी च महाघोरो वशीकरः ।
अग्निज्वालो महाज्वालो अतिधूम्रो हुतो हविः ॥ ५२ ॥

वृषणः शङ्करो नित्यो वर्चस्वी धूमकेतनः ।
नीलस्तथाङ्गः लुब्धश्च शोभनो निरवग्रहः ॥ ५३ ॥

स्वस्तिदः स्वस्ति भावश्च भागी भागकरो लघुः ।
उत्सङ्गश्च महाङ्गश्च महागर्भ परायणः ॥ ५४ ॥

कृष्ण वर्णः सुवर्णश्च इन्द्रियं सर्व देहिनाम् ।
महापादो महाहस्तो महाकायो महायशः ॥ ५५ ॥

महामूर्धा महामात्रो महानेत्रो निशालयः ।
महान्तको महाकर्णो महोष्ठश्च महाहनुः ॥ ५६ ॥

महानासो महाकम्बुर् महाग्रीवः श्मशान भाक् ।
महावक्षा महोरस्को ह्यन्तरात्मा मृगालयः ॥ ५७ ॥

लम्बनो लम्बितोष्ठश्च महामायः पयोनिधिः ।
महादन्तो महादंष्ट्रो महाजिह्वो महामुखः ॥ ५८ ॥

महानखो महारोमा महाकेशो महाजटः ।
प्रसन्नश्च प्रसादश्च प्रत्ययो गिरि साधनः ॥ ५९ ॥

स्नेहनोऽ स्नेहनश्चैव अजितश्च महामुनिः ।
वृक्षाकारो वृक्षकेतु रनलो वायुवाहनः ॥ ६० ॥

गण्डली मेरुधामा च देवाधिपति रेव च ।
अथर्वशीर्षः सामास्य ऋक्सहस्रा मितेक्षणः ॥ ६१ ॥

यजुः पादभुजो गुह्यः प्रकाशो जङ्गमस्तथा ।
अमोघार्थः प्रसादश्च अभिगम्यः सुदर्शनः ॥ ६२ ॥

उपकारः प्रियः सर्वः कनकः काञ्चनच्छविः ।
नाभिर् नन्दिकरो भावः पुष्कर स्थपतिः स्थिरः ॥ ६३ ॥

द्वादशस् त्रासनश् चाद्यो यज्ञो यज्ञ समाहितः ।
नक्तं कलिश्च कालश्च मकरः काल पूजितः ॥ ६४ ॥

सगणो गणकारश्च भूतवाहन सारथिः ।
भस्मशयो भस्म गोप्ता भस्म भूत स्तरुर् गणः ॥ ६५ ॥

लोकपालस् तथाऽलोको महात्मा सर्व पूजितः ।
शुक्लस् त्रिशुक्लः सम्पन्नः शुचिर् भूत निषेवितः ॥ ६६ ॥

आश्रमस्थः क्रिया वस्थो विश्वकर्म मतिर्वरः ।
विशाल शाखस् ताम्रोष्ठो ह्यम्बुजालः सुनिश्चलः ॥ ६७ ॥

कपिलः कपिशः शुक्ल आयुश्चैव परोऽपरः ।
गन्धर्वो ह्यदिति स्ताक्ष्यः सुविज्ञेयः सुशारदः ॥ ६८ ॥

परश्वधायुधो देव अनुकारी सुबान्धवः ।
तुम्बवीणो महाक्रोध ऊर्ध्वरेता जलेशयः ॥ ६९ ॥

उग्रो वंशकरो वंशो वंश नादो ह्यनिन्दितः ।
सर्वाङ्ग रूपो मायावी सुहृदो ह्यनिलोऽनलः ॥ ७० ॥

बन्धनो बन्धकर्ता च सुबन्धन विमोचनः ।
स यज्ञारिः स कामारिर् महादंष्ट्रो महायुधः ॥ ७१ ॥

बहुधा निन्दितः शर्वः शङ्करः शङ्करोऽधनः ।
अमरेशो महादेवो विश्वदेवः सुरारिहा ॥ ७२ ॥

अहिर्बुध्न्योऽनिलाभश्च चेकितानो हविस्तथा ।
अजैकपाच्च कापाली त्रिशङ्कु रजितः शिवः ॥ ७३ ॥

धन्वन्तरिर् धूमकेतुः स्कन्दो वैश्रवणस् तथा ।
धाता शक्रश्च विष्णुश्च मित्रस्त्वष्टा ध्रुवो धरः ॥ ७४ ॥

प्रभावः सर्वगो वायुर् अर्यमा सविता रविः ।
उषङ्गुश्च विधाता च मान्धाता भूतभावनः ॥ ७५ ॥

विभुर् वर्ण विभावी च सर्व काम गुणावहः ।

पद्मनाभो महागर्भश् चन्द्रवक्त्रो ऽनिलो ऽनलः ॥ ७६॥

बलवांश् चोप शान्तश्च पुराणः पुण्य चञ्चुरी ।
कुरुकर्ता कुरुवासी कुरुभूतो गुणौषधः ॥ ७७॥

सर्वाशयो दर्भचारी सर्वेषां प्राणिनां पतिः ।
देवदेवः सुखासक्तः सदसत् सर्व रत्नवित् ॥ ७८॥

कैलास गिरिवासी च हिमवद् गिरि संश्रयः ।
कूलहारी कूलकर्ता बहुविद्यो बहुप्रदः ॥ ७९॥

वणिजो वर्धकी वृक्षो बकुलश् चन्दनश् छदः ।
सारग्रीवो महाजत्रु रलोलश्च महौषधः ॥ ८०॥

सिद्धार्थ कारी सिद्धार्थश्छन्दो व्याकर णोत्तरः ।
सिंहनादः सिंहदंष्ट्रः सिंहगः सिंह वाहनः ॥ ८१॥

प्रभावात्मा जगत्काल स्तालो लोकहितस्तरुः ।
सारङ्गो नव चक्राङ्गः केतुमाली सभावनः ॥ ८२॥

भूतालयो भूत पतिर् अहोरात्र मनिन्दितः ॥ ८३॥

वाहिता सर्व भूतानां निलयश्च विभुर्भवः ।
अमोघः संयतो ह्यश्वो भोजनः प्राणधारणः ॥ ८४॥

धृतिमान् मतिमान् दक्षः सत्कृतश्च युगाधिपः ।

गोपालिर् गोपतिर् ग्रामो गोचर्म वसनो हरिः । ८५॥

हिरण्य बाहुश्च तथा गुहापालः प्रवेशिनाम् ।
प्रकृष्टारिर् महाहर्षो जित कामो जितेन्द्रियः ॥ ८६॥

गान्धारश्च सुवासश्च तपः सक्तो रतिर्नरः ।
महागीतो महानृत्यो ह्यप्सरोगण सेवितः ॥ ८७॥

महाकेतुर् महाधातुर् नैक सानुचरश्चलः ।
आवेदनीय आदेशः सर्वगन्ध सुखावहः ॥ ८८॥

तोरणस् तारणो वातः परिधी पतिखेचरः ।
संयोगो वर्धनो वृद्धो अतिवृद्धो गुणाधिकः ॥ ८९॥

नित्य आत्म सहायश्च देवासुरपतिः पतिः ।
युक्तश्च युक्त बाहुश्च देवो दिवि सुपर्वणः ॥ ९०॥

आषाढश्च सुषाढश्च ध्रुवोऽथ हरिणो हरः ।
वपुरा वर्तमानेभ्यो वसुश्रेष्ठो महापथः ॥ ९१॥

शिरोहारी विमर्शश्च सर्वलक्षण लक्षितः ।
अक्षश्च रथयोगी च सर्वयोगी महाबलः ॥ ९२॥

समाम्नायोऽ समाम्नायस् तीर्थ देवो महारथः ।
निर्जीवो जीवनो मन्त्रः शुभाक्षो बहु कर्कशः ॥ ९३॥

रत्नप्रभूतो रत्नाङ्गो महार्णव निपान वित् ।
मूलं विशालो ह्यमृतो व्यक्ताव्यक्तस् तपोनिधिः ॥ ९४ ॥

आरोहणो ऽधिरोहश्च शीलधारी महायशाः ।
सेनाकल्पो महाकल्पो योगो युगकरो हरिः ॥ ९५ ॥

युगरूपो महारूपो महानागहनो वधः ।
न्याय निर्वपणः पादः पण्डितो ह्यचलोपमः ॥ ९६ ॥

बहुमालो महामालः शशी हर सुलोचनः ।
विस्तारो लवणः कूपस् त्रियुगः सफलोदयः ॥ ९७ ॥

त्रिलोचनो विषण्णाङ्गो मणिविद्धो जटाधरः ।
बिन्दुर् विसर्गः सुमुखः शरः सर्वायुधः सहः ॥ ९८ ॥

निवेदनः सुखाजातः सुगन्धारो महाधनुः ।
गन्धपाली च भगवान् उत्थानः सर्व कर्मणाम् ॥ ९९ ॥

मन्थानो बहुलो वायुः सकलः सर्व लोचनः ।
तलस्तालः करस्थाली ऊर्ध्व संहननो महान् ॥ १०० ॥

छत्रं सुच्छत्रो विख्यातो लोकः सर्वाश्रयः क्रमः ।
मुण्डो विरूपो विकृतो दण्डी कुण्डी विकुर्वणः ॥ १०१ ॥

हर्यक्षः ककुभो वज्री शतजिह्वः सहस्रपात् ।
सहस्र मूर्धा देवेन्द्रः सर्वदेवमयो गुरुः ॥ १०२ ॥

सहस्रबाहुः सर्वाङ्गः शरण्यः सर्वलोक कृत् ।
पवित्रं त्रिककुन्मन्त्रः कनिष्ठः कृष्ण पिङ्गलः ॥ १०३ ॥

ब्रह्म दण्ड विनिर्माता शतघ्नी पाश शक्तिमान् ।
पद्मगर्भो महागर्भो ब्रह्मगर्भो जलोद्भवः ॥ १०४ ॥

गभस्तिर् ब्रह्म कृद्धही ब्रह्मविद् ब्राह्मणो गतिः ।
अनन्तरूपो नैकात्मा तिग्म तेजाः स्वयम्भुवः ॥ १०५ ॥

ऊर्ध्वगात्मा पशुपतिर् वातरंहा मनोजवः ।
चन्दनी पद्मनालाग्रः सुरभ्युत्तरणो नरः ॥ १०६ ॥

कर्णिकार महा स्रग्वी नील मौलिः पिनाकधृत् ।
उमापति रुमाकान्तो जाह्नवी धृगुमाधवः ॥ १०७ ॥

वरो वराहो वरदो वरेण्यः सुमहास्वनः ।
महाप्रसादो दमनः शत्रुहा श्वेत पिङ्गलः ॥ १०८ ॥

पीतात्मा परमात्मा च प्रयतात्मा प्रधान धृत् ।
सर्व पार्श्व मुखस्त्र्यक्षो धर्म साधारणो वरः ॥ १०९ ॥

चराचरात्मा सूक्ष्मात्मा अमृतो गोवृषेश्वरः ।
साध्यर्षिर् वसुरादित्यो विवस्वान् सविताऽमृतः ११० ॥

व्यासः सर्गः सुसङ्क्षेपो विस्तरः पर्ययो नरः ।

ऋतुः संवत्सरो मासः पक्षः सङ्ख्या समापनः ॥ १११ ॥

कलाः काष्ठा लवा मात्रा मुहूर्ताहः क्षपाः क्षणाः ।
विश्वक्षेत्रं प्रजाबीजं लिङ्गमाद्यस्तु निर्गमः ॥ ११२ ॥

सदसद्व्यक्त मव्यक्तं पिता माता पितामहः ।
स्वर्गद्वारं प्रजाद्वारं मोक्षद्वारं त्रिविष्टपम् ॥ ११३ ॥

निर्वाणं ह्लादनश्चैव ब्रह्मलोकः परागतिः ।
देवासुर विनिर्माता देवासुर परायणः ॥ ११४ ॥

देवासुर गुरुर्देवो देवासुर नमस्कृतः ।
देवासुर महामात्रो देवासुर गणाश्रयः ॥ ११५ ॥

देवासुर गणाध्यक्षो देवासुर गणाग्रणीः ।
देवातिदेवो देवर्षिर् देवासुर वरप्रदः ॥ ११६ ॥

देवासुरेश्वरो विश्वो देवासुर महेश्वरः ।
सर्व देवमयोऽ चिन्त्यो देवतात्माऽऽत्म सम्भवः ॥ ११७ ॥

उद्भित् त्रिविक्रमो वैद्यो विरजो नीरजोऽमरः ॥
ईज्यो हस्तीश्वरो व्याघ्रो देवसिंहो नरर्षभः ॥ ११८ ॥

विबुधोऽग्रवरः सूक्ष्मः सर्व देवस् तपोमयः ।
सुयुक्तः शोभनो वज्री प्रासानां प्रभवोऽव्ययः ॥ ११९ ॥

गुहः कान्तो निजः सर्गः पवित्रं सर्वपावनः ।
शृङ्गी शृङ्गप्रियो बभ्रू राजराजो निरामयः ॥ १२० ॥

अभिरामः सुरगणो विरामः सर्वसाधनः ।
ललाटाक्षो विश्वदेवो हरिणो ब्रह्मवर्चसः ॥ १२१ ॥

स्थावराणां पतिश्चैव नियमेन्द्रिय वर्धनः ।
सिद्धार्थः सिद्ध भूतार्थोऽचिन्त्यः सत्यव्रतः शुचिः ॥ १२२ ॥

व्रताधिपः परं ब्रह्म भक्तानां परमा गतिः ।
विमुक्तो मुक्त तेजाश्च श्रीमान् श्रीवर्धनो जगत् ॥ १२३ ॥

इति श्री शिव सहस्रनाम स्तोत्रं समाप्तम् ।